

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЇЇ НАПРЯМИ У ЗВО

Закон України «Про вищу освіту» встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу із закладами вищої освіти на принципах автономії закладів вищої освіти, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях.

Одним із термінів, що вживається в цьому та інших супутніх нормативних документах, таких як Закон України «Про освіту» та інших, є «академічна доброчесність». Так, академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», самим Законом «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності визначає виконання певних правил усіма учасниками освітнього процесу, зокрема педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає: посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність; контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти; об'єктивне оцінювання результатів навчання. У свою чергу дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якісне виконання цих та інших дій усіма учасниками освітнього процесу є підґрунтям побудови якісного рівня надання й здобуття знань, для забезпечення чого необхідна розробка політики академічної

доброчесності в освітній установі, що є одним з необхідних (хоча далеко не достатніх) елементів системи забезпечення якості освіти. У свою чергу політика академічної доброчесності може бути елементом більш загальної етичної політики.

Політика академічної доброчесності має бути дієвою і може бути розроблена лише в результаті широкого обговорення у ЗВО. Її тези мають бути прописані у відповідному положенні про академічну доброчесність та оприлюднені на сайті закладу вищої освіти. Учасники освітнього процесу мають добре розуміти всі її принципи. Попри те, що зміст політики академічної доброчесності досить стандартний (по суті, це опис можливих порушень, санкцій та процедур розгляду та апеляції), з метою уникнення випадків залякування, непрозорої поведінки, безпідставних підозр тощо, – тим не менш, усі учасники освітнього процесу мають підписуватись, що вони ознайомлені з відповідним положенням і знають, що відбуватиметься у випадку порушення.

Академічна доброчесність є поняттям всеосяжним. Воно стосується не лише загальної корпоративної культури ЗВО, а і внутрішньої культури особистості. Розробка положень політики академічної доброчесності має здійснюватись за такими напрямками: кодекс честі навчального закладу, етичні норми академічного середовища, антикорупційні заходи, оцінка рівня внутрішньої культури та свідомості, повага до наукового дослідження, боротьба з плагіатом тощо.

І. В. Підпригора

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Академічна доброчесність є абсолютною необхідною умовою для успішної реалізації будь-якої місії освіти. Крім того, вона закладає основи відповідальної поведінки в житті наших студентів навіть після отримання ними диплома.

Перетворювати цінності у дії, навіть ті, що широко поділяються у суспільстві, може й непросто, однак саме дії так потрібні наразі для сприяння дотримання принципів академічної доброчесності в академічному середовищі. Дослідники цих питань одноголосно доводять, що рівень нечесної поведінки серед українських учнів старшої школи та студентів ЗВО є високим і надалі зростає. Статистика з цих питань доводить, що більш ніж 75 % студентів вдавалися до нечесної поведінки хоча б один раз протягом навчання на бакалаврській програмі.

На жаль, новітні технології також надають легкі шляхи для списування та обману: компанія «Educational Testing Service» зазначає, що один сайт, на якому вільно пропонуються готові курсові та інші роботи, в середньому має 80 тисяч відвідувань щодня.